

УДК 598.2.063.4(100):57.06(477)](045)

Вітчизняна номенклатура надродового рівня птахів світу

Г. В. Фесенко

Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України (Київ, Україна)

Ukrainian Names of Overgenus Taxa in the Nomenclature of the Birds of the World. — Fesenko, H. V. — The publication deals with the Ukrainian names of high rank taxons according to the classification system presented in the “Handbook of the Birds of the World”. In general, there are 28 orders, 207 families and 125 subfamilies, a significant part of which is named in the Ukrainian nomenclature at the first time. It is noted that the modern Ukrainian nomenclature of birds, just as the Latin one, is based on two main principles, such as unification and typification ensuring sufficient comfort in creation the names of all taxonomic ranks. The first principle is unconditionally applied in creation of bird names while the second one is used with exceptions in both Latin and Ukrainian. In Latin nomenclature a clear exception is the family Neosittidae which is not typified on the genus name *Daphoenositta*, however, it is the only in this family. Similar exceptions are also in the Ukrainian nomenclature caused mostly by traditions in the usage of some names. They are connected with previous ideas on belonging of some bird species to a genus or other taxa. All of the Ukrainian exceptions are detally discussed, and in some cases, typified names as synonyms of traditional non-typified names are proposed.

Key words: Ukrainian bird nomenclature, overgenus taxa names, avifauna of the World.

Вступ

У наукових першоджерелах основою для означення біологічних видів вважають сучасну символізовану латинську мову. Систему назв видів і таксонів інших класифікаційних рангів нині розроблено в ній за правилами, визначеними таким нормативним загальною визнаним документом, як «Міжнародний кодекс зоологічної номенклатури» (2003). Головними засадами цього акту є принцип уніфікації, якого дотримуються, зокрема, на таксономічних рівнях вище роду завдяки однаковим кінцевим лексичним формам, і принцип типіфікації, що ґрунтується на використанні назви типового роду для утворення назв будь-якого іншого рівня. Обидва принципи забезпечують простоту, гнучкість та інформаційну ємкість застосування спеціального наукового понятійного апарату.

Власне у всіх сучасних класифікаційних системах птахів світу принципу уніфікації латинських назв дотримуються беззастережно, тому без додаткових пояснень, лише за формою назви можна визначити, про який таксономічний рівень йдеться. Водночас у застосуванні другої основоположної засади — принципу типіфікації — сформувався окремі винятки, які раніше не були обговорені у вітчизняних роботах з орнітономенклатури.

Вітчизняна наукова номенклатура птахів поетапно наближалася до застосування двох названих принципів (Фесенко, 2008, 2015 б). Упорядкування форми назв у ній відбувалося протягом усього минулого, ХХ століття (Шарлемань, 1927, 1938; Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962; Маркевич, Татарко, 1983; Марисова, Талпош, 1984). За кількісним складом таксонів надродового рівня особливо вирізняється робота О. П. Маркевича та К. І. Татарка (1983), де наведено назви для 120 родин і 34 рядів птахів, з яких значна кількість невітчизняної фауни. Проте склад родин світової фауни птахів указаним числом не вичерпується.

Паралелізм розвитку латинської і нашої національної називничої системи птахів проявився у тому, що врешті принцип уніфікації запанував і у вітчизняній орнітономенклатурі

Corresponding author address: H. V. Fesenko; I. I. Schmalhausen Institute for Zoology, NAS of Ukraine; Bohdan Khmelnytsky St. 15, Kyiv, 01601 Ukraine; e-mail: h.fesenko@gmail.com

(Фесенко, Бокотей, 2002, 2007), тоді як в ній, подібно до латинського називництва, було типіфіковано не усі назви надродового рівня. Про певні винятки стосовно типіфікації назв у межах вітчизняної фауни йшлося раніше (Фесенко, 2015 б). Наразі у рукописному вигляді вперше розроблено щонайширший склад національних назв птахів світу, в якому вжито деяку кількість додаткових винятків.

На тлі представлення усього складу назв надродового рівня варто обговорити усі особливі випадки їх використання у латинській і вітчизняній номенклатурі світової орнітофауни.

Методичні підходи

Для укладання вітчизняної номенклатури птахів світу використано 16-томне видання «Handbook of the Birds of the World» (Handbook..., 1992–2011), де нині найширше подано видовий склад світової орнітофауни з характеристикою поширення птахів, вказівками на таксономічне положення видів і минулих змін у ньому, описом зовнішнього вигляду птахів і відповідними якісними ілюстраціями, наведенням біологічних особливостей, біотопних уподобань усіх представлених птахів. Такий набір інформації став основою в обранні назв для кожного з видів, раніше неозначених у вітчизняних наукових працях.

Однак в укладанні номенклатури природничих об'єктів головне місце належить назвам родів (Dubois, 1988; Загороднюк, 2001; Загороднюк, Харчук, 2011), бо на їх основі формуються назви нижчих рівнів (вид, підвид), а назви типових родів стають коренем для утворення відповідних назв вищих таксонів (від підродини і вище). Тож для означення таксонів надродового рівня найперше слід було обрати назви родів, що й було зроблено з необхідними поясненнями (Фесенко, 2013, 2014, 2015 а, 2016).

У згаданому вище англomовному виданні представлено такі надродові таксономічні ранги: підродина, родина, ряд. Усім таксонам у межах кожного з цих трьох рівнів присвоєно певну вітчизняну назву з абсолютним використанням принципу уніфікації та з панівним застосуванням принципу типіфікації. Відповідно до пояснень, зроблених у попередніх працях (Фесенко, 2008, 2015 б), назви підродин утворено за допомогою суфіксних закінчень *-ині*, *-йні* та *-ні*, назви родин — з використанням прикметникових закінчень *-ові*, *-еві* та *-єві*, назви рядів — через додавання кінцевої морфемі *-подібні*.

Суфіксні закінчення *-ині* або *-йні* використано для утворення назв підродин, які походять від вітчизняних родових назв однини в жіночому роді, як то: підродина Ardeinae — Чаплині, підродина Vanellinae — Чайчині, підродина Nymphicinae — Корелині, підродина Coliinae — Чепіжині, підродина Alcedininae — Рибалоччині, підродина Acrocephalinae — Очеретянчині, підродина Sylviinae — Кропив'ячині, підродина Elaeniinae — Еленійні тощо. Від родових назв однини чоловічого роду назви підродин утворено як за допомогою суфіксного закінчення *-ні* (переважно), наприклад підродина Bataurinae — Бугайні, підродина Plataleinae — Косарні, підродина Phasianinae — Фазанні, підродина Cursoriinae — Бігунечні, підродина Calidrinae — Побережничні тощо, так і з використанням *-ині* (лише в усталених прикметниках), зокрема підродина Falconinae — Соколині, підродина Gruinae — Журавлині, підродина Columbinae — Голубині, підродина Surniinae — Сичині, підродина Turdinae — Дроздині. Вітчизняні назви родів з неоднозначним закінченням, такі як рід *Tinamus* — Тинаму, рід *Anseranas* — Урако, рід *Treron* — Вінаго, рід *Sacatua* — Какаду, рід *Lorius* — Лорі, рід *Coccyzus* — Кукліло, рід *Crotophaga* — Ані, рід *Batrachostomus* — Корнудо, рід *Chordeiles* — Анаперо, рід *Calorhamphus* — Барбу, рід *Trochilus* — Колібрі тощо, перетворено у назви підродин із додаванням суфіксних закінчень *-ні*, *-йні* або *-ині* (як виняток), а саме: підродина Tinaminae — Тинамні, підродина Anseranatinae — Урачні, підродина Treroninae — Вінажні, підродина Sacatuinae — Какадні, підродина Loriinae — Лорійні, підродина Coccyzinae — Куклільні, підродина Crotophaginae — Анні, підродина Batrachostominae — Корнудні, підродина Chordeilinae — Анаперні, підродина Calorhamphinae — Барбуйні, підродина Trochilinae — Колібрині тощо. У необхідних випадках назви підродин укладено з відповідною зміною кінцевої приголосної в корені слова.

Як у представленій латинській, так і вітчизняній номенклатурі у певних випадках альтернативні назви деяких таксонів подано у квадратних дужках.

Результати розробки

Увесь склад рядів, родин і підродин, який наведено у виданні «Handbook of the Birds of the World», представлено в таблиці 1 у тій послідовності, що й в англomовному першоджерелі. Для ілюстрації дотримання принципів уніфікації та типіфікації відповідних латинських і вітчизняних назв таблиця містить і назви типових родів у межах підродина або родини. У тому разі, коли за назвою певного роду типіфікується і назва родини, і назва підродина, типовий рід наведено лише навпроти нижчого таксону.

Таблиця 1. Назви надродового рівня у вітчизняній номенклатурі птахів світу
Table 1. Overgenus Taxa names in the Ukrainian Nomenclature of the Birds of the World

Назва ряду, родини, підродина	Типовий рід родини або підродина
Ряд Struthioniformes Latham, 1790 — Страусоподібні	
Родина Struthionidae Vigors, 1825 — Страусові	<i>Struthio</i> Linnaeus, 1758 — Страус
Родина Rheidae Bonaparte, 1849 — Нандові	<i>Rhea</i> Brisson, 1760 — Нанду
Родина Casuariidae Kaup, 1847 — Казуарові	<i>Casuaris</i> Brisson, 1760 — Казуар
Родина Dromaiidae Huxley, 1868 — Емові	<i>Dromaius</i> Vieillot, 1816 — Ему
Родина Apterygidae G. R. Gray, 1840 — Ківієві	<i>Apteryx</i> Shaw, 1813 — Ківі
Родина Dinornithidae Bonaparte, 1853 — Моеві	<i>Dinornis</i> Owen, 1843 — Моа
Родина Aepyornithidae Bonaparte, 1853 — Епіорнісові	<i>Aepyornis</i> I. Geoffroy Saint-Hilaire, 1851 — Епіорніс
Ряд Tinamiformes Huxley, 1872 — Тинамуподібні	
Родина Tinamidae G. R. Gray, 1840 — Тинамові	
Підродина Tinaminae G. R. Gray, 1840 — Тинамні	<i>Tinamus</i> Hermann, 1783 — Тинаму
Підродина Rhynchotinae von Boetticher, 1934 — Інамбні	<i>Rhynchotus</i> Spix, 1825 — Інамбу
Ряд Sphenisciformes Sharpe, 1891 — Пінгвіноподібні	
Родина Spheniscidae Bonaparte, 1831 — Пінгвінові	<i>Spheniscus</i> Brisson, 1760 — Пінгвін
Ряд Gaviiformes Wetmore et Miller, 1926 — Гагароподібні	
Родина Gaviidae J.A. Allen, 1897 — Гагарові	<i>Gavia</i> J. R. Forster, 1788 — Гагара
Ряд Podicipediformes Fürbringer, 1888 — Пірникозоподібні	
Родина Podicipedidae Bonaparte, 1831 — Пірникозові	<i>Podiceps</i> Latham, 1787 — Пірникоза
Ряд Procellariiformes Fürbringer, 1888 — Буревісничоподібні	
Родина Diomedidae G. R. Gray, 1840 — Альбатросові	<i>Diomedea</i> Linnaeus, 1758 — Альбатрос
Родина Procellariidae Leach, 1820 — Буревісникові	<i>Procellaria</i> Linnaeus, 1758 — Товстодзьобий буревісник
Родина Hydrobatidae Mathews, 1912 — Качуркові	
Підродина Oceanitinae Forbes, 1882 — Океаннічні	<i>Oceanites</i> Keyserling et J. H. Blasius, 1840 — Океанник
Підродина Hydrobatinae Mathews, 1912 — Качурчині	<i>Hydrobates</i> Boie, 1822 — Качурка
Родина Pelecanoididae G.R. Gray, 1871 — Пуфінурові	<i>Pelecanoides</i> Lacépède, 1799 — Пуфінур
Ряд Pelecaniformes Sharpe, 1891 — Пеліканоподібні	
Родина Phaethontidae Brandt, 1840 — Фаєтонові	<i>Phaethon</i> Linnaeus, 1758 — Фаєтон
Родина Pelecanidae Rafinesque, 1815 — Пеліканові	<i>Pelecanus</i> Linnaeus, 1758 — Пелікан
Родина Sulidae Reichenbach, 1849 — Сулові	<i>Sula</i> Brisson, 1760 — Сула
Родина Phalacrocoracidae Reichenbach, 1850 — Бакланові	<i>Phalacrocorax</i> Brisson, 1760 — Баклан
Родина Anhingidae Reichenbach, 1849 — Змієшийкові	<i>Anhinga</i> Brisson, 1760 — Змієшийка
Родина Fregatidae Degland et Gerbe, 1867 — Фрегатові	<i>Fregata</i> Lacépède, 1799 — Фрегат
Ряд Ciconiiformes Bonaparte, 1854 — Лелекоподібні	
Родина Ardeidae Leach, 1820 — Чаплєві	
Підродина Ardeinae Leach, 1820 — Чаплині	<i>Ardea</i> Linnaeus, 1758 — Чапля
Підродина Nycticoracinae Bonaparte, 1854 — Квачні	<i>Nycticorax</i> T. Forster, 1817 — Квач
Підродина Tigrisomatinae Payne et Risleу, 1976 — Бушлині	<i>Tigrisoma</i> Swainson, 1827 — Бушля
Підродина Botaurinae Reichenbach, 1850 — Бугайні	<i>Botaurus</i> Stephens, 1819 — Бугай

Назва ряду, родини, підродини	Типовий рід родини або підродини
Родина Scopidae Bonaparte, 1849 — Молотоголові	<i>Scopus</i> Brisson, 1760 — Молотоголов
Родина Ciconiidae Sundevall, 1836 — Лелекові	<i>Ciconia</i> Brisson, 1760 — Лелека
Родина Balaenicipitidae Bonaparte, 1853 — Китоголові	<i>Balaeniceps</i> Gould, 1850 — Китоголов
Родина Threskiornithidae Poche, 1904 — Ібісові	
Підродина Threskiornithinae Poche, 1904 — Ібісні	<i>Threskiornis</i> G. R. Gray, 1842 — Ібіс
Підродина Plataleinae Bonaparte, 1838 — Косарні	<i>Platalea</i> Linnaeus, 1758 — Косар
Ряд Phoenicopteriformes Fürbringer, 1888 — Фламінгоподібні	
Родина Phoenicopteridae Bonaparte, 1831 — Фламінгові	<i>Phoenicopus</i> Linnaeus, 1758 — Фламінго
Ряд Anseriformes Wagler, 1831 — Гусеподібні	
Родина Anhimidae Stejneger, 1855 — Паламедєєві	<i>Anhima</i> Brisson, 1760 — Паламедєя
Родина Anatidae Leach, 1820 — Качкові	
Підродина Anseranatinae P. L. Sclater, 1880 — Урачні	<i>Anseranas</i> Lesson, 1828 — Урако
Підродина Anserinae Vigors, 1825 — Гусині	<i>Anser</i> Brisson, 1760 — Гуска
Підродина Anatinae Leach, 1820 — Качині	<i>Anas</i> Linnaeus, 1758 — Качка
Ряд Falconiformes Bonaparte, 1831 — Соколоподібні	
Родина Cathartidae Lafresnaye, 1839 — Катартові	<i>Cathartes</i> Illiger, 1811 — Катарта
Родина Pandionidae Bonaparte, 1854 — Скопові	<i>Pandion</i> Savigny, 1809 — Скопа
Родина Accipitridae Vigors, 1824 — Яструбові	<i>Accipiter</i> Brisson, 1760 — Яструб
Родина Sagittariidae Finsch et Hartlaub, 1870 — Секретарові	<i>Sagittarius</i> Herman, 1783 — Секретар
Родина Falconidae Leach, 1820 — Соколові	
Підродина Polyborinae Bonaparte, 1838 — Каракарині	<i>Polyborus</i> Vieillot, 1816 — Каракара
Підродина Falconinae Leach, 1820 — Соколині	<i>Falco</i> Linnaeus, 1758 — Сокіл
Ряд Galliformes Temminck, 1820 — Куроподібні	
Родина Megapodiidae Lesson, 1831 — Великоногові	<i>Megapodius</i> Gaimard, 1823 — Великоніг
Родина Cracidae Rafinesque, 1815 — Краксові	
Підродина Penelopinae Bonaparte, 1831 — Пенелопині	<i>Penelope</i> Merrem, 1786 — Пенелопа
Підродина Cracinae Rafinesque, 1815 — Краксні	<i>Crax</i> Linnaeus, 1758 — Крак
Родина Meleagrididae G. R. Gray, 1840 — Індикові	<i>Meleagris</i> Linnaeus, 1758 — Індик
Родина Tetraonidae Leach, 1820 — Тетерукові [Глушцеві]	<i>Tetrao</i> Linnaeus, 1758 — Глушець
Родина Odontophoridae Gould, 1844 — Токрові	<i>Odontophorus</i> Vieillot, 1816 — Токро
Родина Phasianidae Horsfield, 1821 — Фазанові	
Підродина Perdicinae Horsfield, 1821 — Куріпчині	<i>Perdix</i> Brisson, 1760 — Куріпка
Підродина Phasianinae Horsfield, 1821 — Фазанні	<i>Phasianus</i> Linnaeus, 1758 — Фазан
Родина Numididae de Selys Longchamps, 1842 — Цесаркові	<i>Numida</i> Linnaeus, 1766 — Цесарка
Ряд Opisthocomiformes L'Herminier, 1837 — Гоациноподібні	
Родина Opisthocomidae Swainson, 1837 — Гоацинові	<i>Opisthocomus</i> Illiger, 1811 — Гоацин
Ряд Gruiformes Bonaparte, 1854 — Журавлеподібні	
Родина Mesitornithidae Wetmore, 1960 — Роутелові	<i>Mesitornis</i> Bonaparte, 1855 — Роутело
Родина Turnicidae G. R. Gray, 1840 — Триперсткові	<i>Turnix</i> Bonaterre, 1791 — Триперстка
Родина Gruidae Vigors, 1825 — Журавлеві	
Підродина Balearicinae Brazil, 1913 — Вінценосні	<i>Balearica</i> Brisson, 1760 — Вінценос
Підродина Gruinae Vigors, 1825 — Журавлині	<i>Grus</i> Pallas, 1766 — Журавель
Родина Aramidae Bonaparte, 1842 — Арамові	<i>Aramus</i> Vieillot, 1816 — Арама
Родина Psophiidae Bonaparte, 1831 — Агамієві	<i>Psophia</i> Linnaeus, 1758 — Агамі
Родина Rallidae Rafinesque, 1815 — Пастушкові	<i>Rallus</i> Linnaeus, 1758 — Пастушок
Родина Heliornithidae G. R. Gray, 1840 — Лапчastoногові	<i>Heliornis</i> Bonaterre, 1791 — Лапчastoніг
Родина Rhynochetidae Carus, 1868 — Кагові	<i>Rhynochetos</i> J. Verreaux et Des Murs, 1860 — Каг
Родина Eurypygidae Selby, 1840 — Тіганові	<i>Eurypyga</i> Illiger, 1811 — Тігана
Родина Cariamidae Bonaparte, 1850 — Каріамові	<i>Cariamata</i> Brisson, 1760 — Каріама
Родина Otidae Rafinesque, 1815 — Дрохвові	<i>Otis</i> Linnaeus, 1758 — Дрохва
Ряд Charadriiformes Huxley, 1867 — Сивкоподібні [Пісочничкоподібні]	
Родина Jacanidae Chenu et des Murs, 1854 — Яканові	<i>Jacana</i> Brisson, 1760 — Якана
Родина Rostratulidae Mathews, 1913 — Мальованцеві	<i>Rostratula</i> Vieillot, 1816 — Мальованець

Назва ряду, родини, підродини	Типовий рід родини або підродини
Родина Dromadidae G. R. Gray, 1840 — Крабоїдові	<i>Dromas</i> Paykull, 1805 — Крабоїд
Родина Haematorpodidae Bonaparte, 1838 — Куликосорокові	<i>Haematorpus</i> Linnaeus, 1758 — Кулик-сорока
Родина Ibdorhynchidae Bonaparte, 1856 — Серподзьобові	<i>Ibdorhyncha</i> Vigors, 1832 — Серподзьоб
Родина Recurvirostridae Bonaparte, 1831 — Чоботарові	<i>Recurvirostra</i> Linnaeus, 1758 — Чоботар
Родина Burhinidae Mathews, 1912 — Лежневі	<i>Burhinus</i> Illiger, 1811 — Лежень
Родина Glareolidae C. L. Brehm, 1831 — Дерихвостові	
Підродина Cursoriinae G. R. Gray, 1840 — Бігунечні	<i>Cursorius</i> Latham, 1790 — Бігунець
Підродина Glareolinae C.L. Brehm, 1831 — Дерихвістні	<i>Glareola</i> Brisson, 1760 — Дерихвіст
Родина Charadriidae Leach, 1820 — Сивкові [Пісочникові]	
Підродина Vanellinae Bonaparte, 1842 — Чайчині	<i>Vanellus</i> Brisson, 1760 — Чайка
Підродина Charadriinae Leach, 1820 — Пісочничні	<i>Charadrius</i> Linnaeus, 1758 — Пісочник
Підродина Pluvianellinae Jehl, 1975 — Послотюшні	<i>Pluvianellus</i> G. R. Gray, 1846 — Послотюх
Родина Scolopacidae Rafinesque, 1815 — Баранцеві [Слуквові]	
Підродина Scolopacinae Rafinesque, 1815 — Слуквині	<i>Scolopax</i> Linnaeus, 1758 — Слуква
Підродина Gallinaginae Olphe-Galliard, 1891 — Баранечні	<i>Gallinago</i> Brisson, 1760 — Баранець
Підродина Tringinae Rafinesque, 1815 — Коловодничні	<i>Tringa</i> Linnaeus, 1758 — Коловодник
Підродина Arenariinae Stejneger, 1885 — Крем'яшничні	<i>Arenaria</i> Brisson, 1760 — Крем'яшник
Підродина Calidrinae Reichenbach, 1849 — Побережничні	<i>Calidris</i> Merrem, 1804 — Побережник
Підродина Phalaropodinae Bonaparte, 1831 — Плавунечні	<i>Phalaropus</i> Brisson, 1760 — Плавунець
Родина Pedionomidae Bonaparte, 1856 — Ерантові	<i>Pedionomus</i> Gould, 1841 — Ерант
Родина Thinocoridae Sundevall, 1826 — Тинокорові	<i>Thinocorus</i> Eschscholtz, 1829 — Тинокор
Родина Chionidae Lesson, 1828 — Сніжницеві	<i>Chionis</i> J. R. Forster, 1788 — Сніжниця
Родина Stercorariidae G. R. Gray, 1870 — Поморникові	<i>Stercorarius</i> Brisson, 1760 — Поморник
Родина Laridae Rafinesque, 1815 — Мартиніві	<i>Larus</i> Linnaeus, 1758 — Мартин
Родина Sternidae Vigors, 1825 — Крячкові	<i>Sterna</i> Linnaeus, 1758 — Крячок
Родина Rhynchopidae Bonaparte, 1838 — Водорізові	<i>Rhynchops</i> Linnaeus, 1758 — Водоріз
Родина Alcidae Leach, 1820 — Гагаркові	<i>Alca</i> Linnaeus, 1758 — Гагарка
Ряд Pterociformes Huxley, 1868 — Рябкоподібні	
Родина Pterocidae Bonaparte, 1831 — Рябкові	<i>Pterocles</i> Temminck, 1815 — Рябок
Ряд Columbiformes Latham, 1790 — Голубоподібні	
Родина Raphidae Poche, 1904 — Дронтові	<i>Raphus</i> Brisson, 1760 — Дронт
Родина Columbidae Leach, 1820 — Голубові	
Підродина Columbinae Leach, 1820 — Голубині	<i>Columba</i> Linnaeus, 1758 — Голуб
Підродина Otidiphabinae Verheyen, 1957 — Паломині	<i>Otidiphaps</i> Gould, 1870 — Палома
Підродина Gourinae G.R. Gray, 1840 — Короначні	<i>Goura</i> Stephens, 1819 — Коронач
Підродина Didunculinae G. R. Gray, 1840 — Горлачні	<i>Didunculus</i> Peale, 1848 — Горлач
Підродина Treroninae G. R. Gray, 1840 — Вінажні	<i>Treron</i> Vieillot, 1816 — Вінаго
Ряд Psittaciformes Wagler, 1830 — Папугоподібні	
Родина Cacatuidae G. R. Gray, 1840 — Какадові	
Підродина Calyptorhynchinae Bonaparte, 1853 — Какатоїсні	<i>Calyptorhynchus</i> Desmarest, 1826 — Какатоїс
Підродина Cacatuinae G. R. Gray, 1840 — Какадні	<i>Cacatua</i> Vieillot, 1817 — Какаду
Підродина Nymphicinae Bonaparte, 1857 — Корелині	<i>Nymphicus</i> Wagler, 1832 — Корела
Родина Psittacidae Rafinesque, 1815 — Папугові	
Підродина Loriinae Selby, 1836 — Лорійні	<i>Lorius</i> Vigors, 1825 — Лорі
Підродина Psittacinae Rafinesque, 1815 — Папужині	<i>Psittacus</i> Linnaeus, 1758 — Папуга
Ряд Cuculiformes Wagler, 1830 — Зозулеподібні	
Родина Musophagidae Lesson, 1828 — Туракові	
Підродина Corythaeolinae Verheyen, 1956 — Блакитнотурачні	<i>Corythaeola</i> Heine, 1860 — Блакитний турако
Підродина Musophaginae Lesson, 1828 — Турачні	<i>Musophaga</i> Isert, 1789 — Фіолетовий турако
Підродина Criniferinae Verheyen, 1956 — Галасничні	<i>Crinifer</i> Jarocki, 1821 — Галасник
Родина Cuculidae Leach, 1820 — Зозулеві	
Підродина Cuculinae Leach, 1820 — Зозулині	<i>Cuculus</i> Linnaeus, 1758 — Зозуля
Підродина Phaenicophaeinae Horsfield, 1825 — Малкожині	<i>Phaenicophaeus</i> Stephens, 1815 — Малкога

Назва ряду, родини, підродини	Типовий рід родини або підродини
Підродина Centropodinae Horsfield, 1823 — Коукальні	<i>Centropus</i> Illiger, 1811 — Коукал
Підродина Coccozyinae Swainson, 1837 — Куклільні	<i>Coccozyus</i> Vieillot, 1816 — Кукліло
Підродина Crotophaginae Swainson, 1837 — Анні	<i>Crotophaga</i> Linnaeus, 1758 — Ані
Підродина Neomorphinae Shelley, 1891 — Таязурині	<i>Neomorphus</i> Gloger, 1827 — Таязура
Ряд Strigiformes Wagler, 1830 — Совоподібні	
Родина Tytonidae Mathews, 1912 — Сипухові	
Підродина Tytoninae Mathews, 1912 — Сипушині	<i>Tyto</i> Billberg, 1828 — Сипуха
Підродина Phodilinae Beddard, 1898 — Лехузині	<i>Phodilus</i> I. Geoffroy Saint-Hilaire, 1830 — Лехуза
Родина Strigidae Leach, 1820 — Совові	
Підродина Striginae Leach, 1820 — Совині	<i>Strix</i> Linnaeus, 1758 — Сова
Підродина Surniinae Bonaparte, 1838 — Сичині	<i>Surnia</i> Duméril, 1806 — Яструбина сова
Підродина Asioninae Vigors, 1825 — Вухатосовині	<i>Asio</i> Brisson, 1760 — Вухата сова
Ряд Caprimulgiformes Ridgway, 1881 — Дрімлюгоподібні	
Родина Steatornithidae Bonaparte, 1842 — Гуахарові	<i>Steatornis</i> Humboldt, 1814 — Гуахаро
Родина Aegothelidae Bonaparte, 1853 — Еготелові	<i>Aegotheles</i> Vigors et Horsfield, 1826 — Еготело
Родина Podargidae Bonaparte, 1838 — Білоногові	
Підродина Podarginae Bonaparte, 1838 — Білоножні	<i>Podargus</i> Vieillot, 1818 — Білоніг
Підродина Batrachostominae Sibley, Ahlquist et Monroe, 1986 — Корнудні	<i>Batrachostomus</i> Gould, 1838 — Корнудо
Родина Nyctibiidae Chenu et des Murs, 1851 — Потуєві	<i>Nyctibius</i> Vieillot, 1816 — Поту
Родина Caprimulgidae Vigors, 1825 — Дрімлюгові	
Підродина Chordeilinae Cassin, 1851 — Анаперні	<i>Chordeiles</i> Swainson, 1832 — Анаперо
Підродина Caprimulginae Vigors, 1825 — Дрімлюжині	<i>Caprimulgus</i> Linnaeus, 1758 — Дрімлюга
Ряд Apodiformes J. L. Peters, 1940 — Серпокрильцеподібні	
Родина Apodidae Olphe-Galliard, 1887 — Серпокрильцеві	
Підродина Cypseloidinae Brooke, 1970 — Свіфті	<i>Cypseloides</i> Streubel, 1848 — Свіфт
Підродина Apodinae Olphe-Galliard, 1887 — Серпокрильчні	<i>Apus</i> Scopoli, 1777 — Серпокрилець
Родина Hemiprocnidae Oberholser, 1906 — Кলেখові	<i>Hemiproctus</i> Nitzsch, 1829 — Клехо
Родина Trochilidae Vigors, 1825 — Колібрієві	
Підродина Phaethornithinae Jardine, 1833 — Ермітні	<i>Phaethornis</i> Swainson, 1827 — Ерміт
Підродина Trochilinae Vigors, 1825 — Колібрині	<i>Trochilus</i> Linnaeus, 1758 — Колібри
Ряд Coliiformes Murie, 1872 — Чепігоподібні	
Родина Coliidae Sundevall, 1836 — Чепігові	
Підродина Coliinae Verheyen, 1951 — Чепіжині	<i>Colius</i> Brisson, 1760 — Чепіга
Підродина Urocoliinae Verheyen, 1951 — Паярні	<i>Urocolius</i> Bonaparte, 1854 — Паяро
Ряд Trogoniformes Wetmore et Miller, 1926 — Трогоноподібні	
Родина Trogonidae Lesson, 1828 — Трогонові	
Підродина Apalodermatinae Sibley et Ahlquist, 1985 — Афротрогонні	<i>Apaloderma</i> Swainson, 1833 — Африканський трогон
Підродина Harpactinae Sibley, Ahlquist et Monroe, 1986 — Азіотрогонні	<i>Harpactes</i> Swainson, 1833 — Азійський трогон
Підродина Trogoninae Bonaparte, 1849 — Трогонні	<i>Trogon</i> Brisson, 1760 — Трогон
Ряд Coraciiformes Forbes, 1884 — Сиворакшеподібні	
Родина Alcedinidae Rafinesque, 1815 — Рибалочкові	
Підродина Halcyoninae Vigors, 1825 — Альціонні	<i>Halcyon</i> Swainson, 1821 — Альціон
Підродина Alcedininae Rafinesque, 1815 — Рибалоччині	<i>Alcedo</i> Linnaeus, 1758 — Рибалочка
Підродина Cerylinae Reichenbach, 1851 — Строкаторибалоччині	<i>Ceryle</i> Boie, 1828 — Строкатий рибалочка
Родина Todidae Vigors, 1825 — Тодієві	<i>Todus</i> Brisson, 1760 — Тоді
Родина Momotidae G. R. Gray, 1840 — Момотові	<i>Momotus</i> Brisson, 1760 — Момот
Родина Meropidae Rafinesque, 1815 — Бджолоїдкові	<i>Merops</i> Linnaeus, 1758 — Бджолоїдка
Родина Coraciidae Rafinesque, 1815 — Сиворакшеві	<i>Coracias</i> Linnaeus, 1758 — Сиворакша
Родина Brachypteraciidae Bonaparte, 1854 — Підкіпкові	<i>Brachypteracias</i> Lafresnaye, 1834 — Підкіпка
Родина Leptosomidae Blyth, 1838 — Кіромбові	<i>Leptosomus</i> Vieillot, 1816 — Кіромбо

Назва ряду, родини, підродини	Типовий рід родини або підродини
Родина <i>Urupidae</i> Leach, 1820 — Одувові	<i>Urupa</i> Linnaeus, 1758 — Одув
Родина <i>Phoeniculidae</i> Bonaparte, 1831 — Слотнякові	
Підродина <i>Phoeniculinae</i> W. J. Bock, 1982 — Слотнячні	<i>Phoeniculus</i> Jarocki, 1821 — Слотняк
Підродина <i>Rhinopomastinae</i> Jardine, 1828 — Ірисорні	<i>Rhinopomastus</i> Jardine, 1828 — Ірисор
Родина <i>Vucerotidae</i> Rafinesque, 1815 — Гомрайові	
Підродина <i>Bucorvinae</i> Verheyen, 1955 — Кромкачі	<i>Bucorvus</i> Lesson, 1830 — Кромкач
Підродина <i>Vucerotinae</i> G. R. Gray, 1830 — Гомрайні	<i>Buceros</i> Linnaeus, 1758 — Гомрай
Ряд Galbuliformes Fürbringer, 1888 — Якамароподібні	
Родина <i>Galbulidae</i> Vigors, 1825 — Якамарові	<i>Galbula</i> Brisson, 1760 — Якамара
Родина <i>Bucconidae</i> Horsfield, 1821 — Лінивкові	<i>Bucco</i> Brisson, 1760 — Лінивка
Ряд Piciformes Meyer et Wolf, 1810 — Дятлоподібні [Жовноподібні]	
Родина <i>Capitonidae</i> Bonaparte, 1838 — Бородаткові	
Підродина <i>Trachyphoniae</i> Prum, 1988 — Барбудні	<i>Trachyphonus</i> Ranzani, 1821 — Барбудо
Підродина <i>Lybiinae</i> Prum, 1988 — Лібійні	<i>Lybius</i> Hermann, 1783 — Лібія
Підродина <i>Calorhamphinae</i> Prum, 1988 — Барбуйні	<i>Calorhamphus</i> Lesson, 1839 — Барбу
Підродина <i>Megalaimatinae</i> Sundevall, 1873 — Бородастичні	<i>Megalaima</i> G. R. Gray, 1842 — Бородастик
Підродина <i>Capitoninae</i> Viebeck, 1910 — Бородатчині	<i>Capito</i> Vieillot, 1816 — Бородатка
Підродина <i>Semnornithinae</i> Prum, 1988 — Кабезонні	<i>Semnornis</i> Richmond, 1900 — Кабезон
Родина <i>Ramphastidae</i> Vigors, 1825 — Туканові	<i>Ramphastos</i> Linnaeus, 1758 — Тукан
Родина <i>Indicatoridae</i> Swainson, 1837 — Воскоїдові	
Підродина <i>Prodotiscinae</i> — Ковтачні	<i>Prodotiscus</i> Sundevall, 1850 — Ковтач
Підродина <i>Indicatorinae</i> Swainson, 1837 — Воскоїдні	<i>Indicator</i> Stephens, 1815 — Воскоїд
Родина <i>Picidae</i> Leach, 1820 — Дятлові [Жовнові]	
Підродина <i>Junginae</i> Swainson, 1831 — Крутиголовчині	<i>Jynx</i> Linnaeus, 1758 — Крутиголовка
Підродина <i>Picumninae</i> G. R. Gray, 1840 — Добашні	<i>Picumnus</i> Temminck, 1825 — Добаш
Підродина <i>Picinae</i> Leach, 1820 — Жовнині	<i>Picus</i> Linnaeus, 1758 — Жовна
Ряд Passeriformes Linnaeus, 1758 — Горобцеподібні	
Родина <i>Eurylaimidae</i> Lesson, 1831 — Рогодзьобові	
Підродина <i>Smithornithinae</i> Bonaparte, 1853 — Широкодзьобні	<i>Smithornis</i> Bonaparte, 1850 — Широкодзьоб
Підродина <i>Calypptominae</i> Bonaparte, 1850 — Смарагдорогодзьобні	<i>Calypptomena</i> Raffles, 1822 — Смарагдовий рогодзьоб
Підродина <i>Eurylaiminae</i> Lesson, 1831 — Рогодзьобні	<i>Eurylaimus</i> Horsfield, 1821 — Рогодзьоб
Підродина <i>Pseudocalypptominae</i> Prum, 1993 — Грауєрні	<i>Pseudocalypptomena</i> Rothschild, 1909 — Грауєр
Родина <i>Philepittidae</i> Sharpe, 1870 — Асітові	<i>Philepitta</i> I. Geoffroy Saint-Hilaire, 1838 — Асіт
Родина <i>Pittidae</i> Swainson, 1831 — Пітові	<i>Pitta</i> Vieillot, 1816 — Піта
Родина <i>Furnariidae</i> G. R. Gray, 1840 — Горнерові	<i>Furnarius</i> Vieillot, 1816 — Горнеро
Родина <i>Dendrocolaptidae</i> G. R. Gray, 1840 — Дереволозаві	<i>Dendrocolaptes</i> Hermann, 1804 — Дереволоз
Родина <i>Thamnophilidae</i> Swainson, 1824 — Сорокушові	<i>Thamnophilus</i> Vieillot, 1816 — Сорокуш
Родина <i>Formicariidae</i> G. R. Gray, 1840 — Мурахоловові	<i>Formicarius</i> Boddaert, 1783 — Мурахолов
Родина <i>Conopophagidae</i> P. L. Sclater et Salvin, 1873 — Гусеницеїдові	<i>Conopophaga</i> Vieillot, 1816 — Гусеницеїд
Родина <i>Rhinocryptidae</i> Wetmore, 1930 — Галітові	<i>Rhinocrypta</i> G. R. Gray, 1840 — Галіто
Родина <i>Cotingidae</i> Bonaparte, 1849 — Котингові	<i>Cotinga</i> Brisson, 1760 — Котинга
Родина <i>Pipridae</i> Rafinesque, 1815 — Манакінові	<i>Pipra</i> Linnaeus, 1764 — Манакін
Родина <i>Tyrannidae</i> Vigors, 1825 — Тиранові	
Підродина <i>Elaeniinae</i> Cabanis et Heine, 1859 — Еленійні	<i>Elaenia</i> Sundevall, 1836 — Еленія
Підродина <i>Fluvicolinae</i> Swainson, 1832 — Віюдитині	<i>Fluvicola</i> Swainson, 1827 — Віюдита
Підродина <i>Tyranninae</i> Vigors, 1825 — Тиранні	<i>Tyrannus</i> Lacépède, 1799 — Тиран
Підродина <i>Tityrinae</i> G. R. Gray, 1840 — Бекардині	<i>Tityra</i> Vieillot, 1816 — Бекарда
Родина <i>Acanthisittidae</i> [Xenicidae] Sundevall, 1872 — Стрільцеві	<i>Acanthisitta</i> Lafresnaye, 1842 — Стрільць
Родина <i>Atrichornithidae</i> Stejneger, 1885 — Гушаківі	<i>Atrichornis</i> Stejneger, 1885 — Гушак
Родина <i>Menuridae</i> Lesson, 1828 — Лірохвостові	<i>Menura</i> Latham, 1802 — Лірохвіст
Родина <i>Alaudidae</i> Vigors, 1825 — Жайворонкові	<i>Alauda</i> Linnaeus, 1758 — Жайворонок

Назва ряду, родини, підродини	Типовий рід родини або підродини
Родина Hirundinidae Rafinesque, 1815 — Ластівкові	<i>Pseudochelidon</i> Hartlaub, 1861 — Попецух
Підродина Pseudochelidoninae Shelley, 1896 — Попецушні	<i>Hirundo</i> Linnaeus, 1758 — Ластівка
Підродина Hirundininae Rafinesque, 1815 — Ластівчині	<i>Motacilla</i> Linnaeus, 1758 — Плиска
Родина Motacillidae Horsfield, 1821 — Плискові	<i>Campephaga</i> Vieillot, 1816 — Личинкоїд
Родина Campephagidae Vigors, 1825 — Личинкоїдові	<i>Rycnonotus</i> Boie, 1826 — Бюльбюль
Родина Rycnonotidae G. R. Gray, 1840 — Бюльбюлеві	<i>Chloropsis</i> Jardine et Selby, 1827 — Зеленчик
Родина Chloropseidae Wetmore, 1960 — Зеленчикові	<i>Irena</i> Horsfield, 1821 — Ірена
Родина Irenidae Jerdon, 1863 — Іренові	<i>Aegithina</i> Vieillot, 1816 — Йора
Родина Aegithinidae G. R. Gray, 1869 — Йорові	<i>Ptilogonys</i> Swainson, 1827 — Чубак
Родина Ptilonotidae S. F. Baird, 1858 — Чубакові	<i>Bombycilla</i> Vieillot, 1808 — Омелюх
Родина Bombycillidae Swainson, 1831 — Омелюхові	<i>Hypocolius</i> Bonaparte, 1850 — Омельгушка
Родина Hypocoliidae Delacour et Amadon, 1949 — Омельгушкові	<i>Dulus</i> Vieillot, 1816 — Пальмовик
Родина Dulidae P. L. Sclater, 1862 — Пальмовикові	<i>Cinclus</i> Borkhausen, 1797 — Пронурок
Родина Cinclidae Sundevall, 1836 — Пронуркові	<i>Troglodytes</i> Vieillot, 1809 — Волове очко
Родина Troglodytidae Swainson, 1831 — Воловоочкові	<i>Mimus</i> Boie, 1826 — Пересмішник
Родина Mimidae Bonaparte, 1853 — Пересмішникові	<i>Prunella</i> Vieillot, 1816 — Тинівка
Родина Prunellidae Richmond, 1908 — Тинівкові	
Родина Turdidae Rafinesque, 1815 — Дроздові	<i>Myadestes</i> Swainson, 1838 — Солітаріо
Підродина Myadestinae Olson, 1989 — Солітарійні	<i>Turdus</i> Linnaeus, 1758 — Дрізд
Підродина Turdinae Bonaparte, 1831 — Дроздині	<i>Saxicola</i> Bechstein, 1802 — Трав'янка
Підродина Saxicolinae Vigors, 1825 — Трав'янчині	<i>Muscicapa</i> Brisson, 1790 — Мухоловка
Родина Muscicapidae Fleming, 1822 — Мухоловкові	<i>Platysteira</i> Jardine et Selby, 1830 — Прирітник
Родина Platysteiridae Sundevall, 1872 — Прирітникові	<i>Rhipidura</i> Vigors et Horsfield, 1827 — Віялохвістка
Родина Rhipiduridae Sundevall, 1872 — Віялохвісткові	<i>Monarcha</i> Vigors et Horsfield, 1827 — Монарх
Родина Monarchidae Bonaparte, 1854 — Монархові	<i>Regulus</i> Cuvier, 1800 — Золотомушка
Родина Regulidae Vigors, 1825 — Золотомушкові	<i>Polioptila</i> P. L. Sclater, 1855 — Комароловка
Родина Polioptilidae Baird, 1858 — Комароловкові	<i>Cisticola</i> Kaup, 1829 — Таміка
Родина Cisticolidae Sundevall, 1872 — Тамікові	
Родина Sylviidae Leach, 1820 — Кропив'янкові	<i>Megalurus</i> Horsfield, 1821 — Матата
Підродина Megalurinae Blyth, 1875 — Мататині	<i>Acrocephalus</i> J. A. et J. E. Naumann, 1811 — Очеретянка
Підродина Acrocephalinae Salvin, 1882 — Очеретянчині	<i>Phylloscopus</i> Boie, 1826 — Вівчарик
Підродина Phylloscopinae Jerdon, 1863 — Вівчаричні	<i>Sylvia</i> Scopoli, 1769 — Кропив'янка
Підродина Sylviinae Vigors, 1825 — Кропив'янчині	<i>Picathartes</i> Lesson, 1828 — Гологолов
Родина Picathartidae Lowe, 1938 — Гологолові	<i>Timalia</i> Horsfield, 1821 — Тимелія
Родина Timaliidae Vigors et Horsfield, 1827 — Тимелієві	<i>Paradoxornis</i> Gould, 1836 — Сутора
Родина Paradoxornithidae des Murs, 1860 — Суторові	<i>Pomatostomus</i> Cabanis, 1851 — Стадняк
Родина Pomatostomidae Schodde, 1975 — Стаднякові	<i>Orthonyx</i> Temminck, 1820 — Чаучила
Родина Orthonychidae G. R. Gray, 1840 — Чаучилові	<i>Eupetes</i> Temminck, 1831 — Флейтист
Родина Eupetidae Bonaparte, 1850 — Флейтистові	<i>Pachycephala</i> Vigors, 1825 — Свистун
Родина Pachycephalidae Swainson, 1831 — Свистунові	<i>Turnagra</i> Lesson, 1837 — Піопіо
Родина Turnagridae Buller, 1888 — Піопієві	
Родина Petroicidae Mathews, 1920 — Тоутоваєві	<i>Drymodes</i> Gould, 1840 — Кракор
Підродина Drymodinae Wolters, 1980 — Кракорні	<i>Eopsaltria</i> Swainson, 1832 — Королець
Підродина Eopsaltriinae Mathews, 1946 — Королецьні	<i>Petroica</i> Swainson, 1830 — Тоутоваї
Підродина Petroicinae Mathews, 1920 — Тоутовайні	
Родина Maluridae Swainson, 1831 — Малюрові	<i>Malurus</i> Vieillot, 1816 — Малюр
Підродина Malurinae Swainson, 1831 — Малюрні	<i>Amytornis</i> Stejneger, 1885 — Трав'яничник
Підродина Amytornithinae Mathews, 1946 — Трав'яничні	<i>Dasyornis</i> Vigors et Horsfield, 1827 — Щетинкодзьоб
Родина Dasyornithidae Schodde, 1975 — Щетинкодзьобові	
Родина Acanthizidae Bonaparte, 1854 — Шиподзьобові	<i>Sericornis</i> Gould, 1838 — Кушовик
Підродина Sericornithinae Mathews, 1946 — Кушовичні	<i>Acanthiza</i> Vigors et Horsfield, 1827 — Шиподзьоб
Підродина Acanthizinae Bonaparte, 1854 — Шиподзьобні	<i>Epthianura</i> Gould, 1838 — Цокалка
Родина Epthianuridae Legge, 1887 — Цокалкові	

Назва ряду, родини, підродини	Типовий рід родини або підродини
Родина Neosittidae Ridgway, 1904 — Баргелеві	<i>Daphoenositta</i> De Vis, 1897 — Чорний баргель (єдиний рід у родині (Handbook..., 2007))
Родина Climacteridae de Selys-Longchamps, 1839 — Королазови	<i>Climacteris</i> Temminck, 1820 — Королаз
Родина Paridae Vigors, 1825 — Синицеві	<i>Parus</i> Linnaeus, 1758 — Синиця
Родина Remizidae Olphe-Galliard, 1891 — Ремезові	<i>Remiz</i> Jarocki, 1819 — Ремез
Родина Aegithalidae Reichenbach, 1850 — Ополовникові	<i>Aegithalos</i> Hermann, 1804 — Ополовник
Родина Sittidae Lesson, 1828 — Повзикові	<i>Sitta</i> Linnaeus, 1758 — Повзик
Родина Tichodromidae Swainson, 1827 — Стінолазови	<i>Tichodroma</i> Illiger, 1811 — Стінолаз
Родина Certhiidae Leach, 1820 — Підкоришникові	
Підродина Certhiinae Leach, 1820 — Підкоришничні	<i>Certhia</i> Linnaeus, 1758 — Підкоришник
Підродина Salpornithinae Mayr et Amadon, 1951 — Гримперійні	<i>Salpornis</i> G. R. Gray, 1847 — Гримперія
Родина Rhabdornithidae Greenway, 1967 — Філіпінникові	<i>Rhabdornis</i> Reichenbach, 1853 — Філіпінник
Родина Nectariniidae Vigors, 1825 — Нектаркові	<i>Nectarinia</i> Illiger, 1811 — Нектарка
Родина Melanocharithidae Sibley et Ahlquist, 1985 — Фруктоїдові	<i>Melanocharis</i> P. L. Sclater, 1858 — Фруктоїд
Родина Paramythiidae P. L. Sclater, 1893 — Ягодоїдові	<i>Paramythia</i> De Vis, 1892 — Ягодоїд
Родина Dicaeidae Bonaparte, 1853 — Квіткоїдові	<i>Dicaeum</i> Cuvier, 1816 — Квіткоїд
Родина Pardalotidae Strickland, 1842 — Діамантницеві	<i>Pardalotus</i> Vieillot, 1816 — Діамантниця
Родина Zosteropidae Bonaparte, 1853 — Окулярникові	
Підродина Zosteropinae Bonaparte, 1853 — Окулярничні	<i>Zosterops</i> Vigors et Horsfield, 1827 — Окулярник
Підродина Hypocryptadiinae Nachisuka, 1930 — Канельні	<i>Hypocryptadius</i> E. J. O. Hartert, 1903 — Канело
Родина Promeropidae Vigors, 1825 — Цукролюбіві	<i>Promerops</i> Brisson, 1760 — Цукролюб
Родина Meliphagidae Vigors, 1825 — Медолюбові	<i>Meliphaga</i> Lewin, 1808 — Медолюб
Родина Oriolidae Vigors, 1825 — Вивільгові	<i>Oriolus</i> Linnaeus, 1766 — Вивільга
Родина Laniidae Rafinesque, 1815 — Сорокопудові	<i>Lanius</i> Linnaeus, 1758 — Сорокопуд
Родина Malaconotidae Swainson, 1824 — Гладіаторові	<i>Malaconotus</i> Swainson, 1824 — Гладіатор
Родина Prionopidae Bonaparte, 1853 — Багадаїсові	<i>Prionops</i> Vieillot, 1816 — Багадаїс
Родина Vangidae Swainson, 1831 — Вангові	<i>Vanga</i> Vieillot, 1816 — Ванга
Родина Dicruridae Vigors, 1825 — Дронгові	<i>Dicrurus</i> Vieillot, 1816 — Дронго
Родина Callaeidae Sundevall, 1836 — Коральникові	<i>Callaeas</i> J. R. Forster, 1788 — Коральник
Родина Notiomystidae Driskell, Christidis, Gill, Boles, Barker et Longmore, 2007 — Гигієві	<i>Notiomystis</i> Richmond, 1908 — Гигі
Родина Grallinidae Mathews, 1930 — Скундові	<i>Grallina</i> Vieillot, 1816 — Скунда
Родина Struthideidae Mathews, 1924 — Апостолові	<i>Struthidea</i> Gould, 1837 — Апостол
Родина Artamidae Vigors, 1825 — Ланграйнові	<i>Artamus</i> Vieillot, 1816 — Лангراین
Родина Cracticidae Chenu et des Murs, 1853 — Сорочицеві	<i>Cracticus</i> Vieillot, 1816 — Сорочиця
Родина Pityriaseidae Mayr et Amadon, 1951 — Щетинкоголові	<i>Pityriasis</i> Lesson, 1839 — Щетинкоголов
Родина Ptilonorhynchidae G. R. Gray, 1841 — Наметникові	<i>Ptilonorhynchus</i> Kuhl, 1820 — Наметник
Родина Paradisaeidae Vigors, 1825 — Дивоптахові	
Підродина Cnemophilinae Mayr, 1962 — Лоріївні	<i>Cnemophilus</i> De Vis, 1890 — Лорія
Підродина Paradisaeinae Stejneger, 1885 — Дивопташні	<i>Paradisaea</i> Linnaeus, 1758 — Дивоптах
Родина Corvidae Leach, 1820 — Воронові [Крукові]	<i>Corvus</i> Linnaeus, 1758 — Крук
Родина Buphagidae Lesson, 1828 — Гедзеїдові	<i>Buphagus</i> Brisson, 1760 — Гедзеїд
Родина Sturnidae Rafinesque, 1815 — Шпакові	<i>Sturnus</i> Linnaeus, 1758 — Шпак
Родина Passeridae Rafinesque, 1815 — Горобцеві	<i>Passer</i> Brisson, 1760 — Горобець
Родина Ploceidae Sundevall, 1836 — Ткачикові	
Підродина Bubalornithinae Iredale et Bannerman, 1921 — Алектні	<i>Bubalornis</i> A. Smith, 1836 — Алект
Підродина Plocepasserinae W. L. Sclater, 1930 — Магалійні	<i>Plocepasser</i> A. Smith, 1836 — Магалі
Підродина Ploceinae Sibley et Ahlquist, 1990 — Ткачичні	<i>Ploceus</i> Cuvier, 1816 — Ткачик
Родина Viduidae Cabanis, 1847 — Вдовичкові	<i>Vidua</i> Cuvier, 1816 — Вдовичка
Родина Estrildidae Bonaparte, 1850 — Астрильдові	
Підродина Estrildinae Bonaparte, 1850 — Астрильді	<i>Estrilda</i> Swainson, 1827 — Астрильд
Підродина Erythrurinae Delacour, 1943 — Папужничні	<i>Erythrura</i> Swainson, 1837 — Папужник
Підродина Lonchurinae Steiner, 1960 — Мунійні	<i>Lonchura</i> Sykes, 1832 — Мунія
Родина Vireonidae Swainson, 1837 — Віреонові	<i>Vireo</i> Vieillot, 1808 — Віреон

Назва ряду, родини, підродини	Типовий рід родини або підродини
Родина Fringillidae Leach, 1820 — В'юркові	<i>Fringilla</i> Linnaeus, 1758 — В'юрок
Підродина Fringillinae Leach, 1820 — В'юрочні	<i>Carduelis</i> Brisson, 1760 — Щиглик
Підродина Carduelinae Vigors, 1825 — Щигличні	<i>Drepanis</i> Temminck, 1820 — Мамо
Родина Drepanididae Cabanis, 1847 — Мамоеві	<i>Peucedramus</i> Henshaw, 1875 — Окотеро
Родина Peucedramidae Wolters, 1980 — Окотеро	<i>Parula</i> Bonaparte, 1838 — Пісняр
Родина Parulidae Wetmore et al., 1947 — Піснярові	<i>Thraupis</i> Boie, 1826 — Саяка
Родина Thraupidae Cabanis, 1847 — Саякові	<i>Cardinalis</i> Bonaparte, 1838 — Кардинал
Родина Cardinalidae Ridgway, 1901 — Кардиналові	<i>Emberiza</i> Linnaeus, 1758 — Вівсянка
Родина Emberizidae Vigors, 1825 — Вівсянкові	<i>Icterus</i> Brisson, 1760 — Трупіал
Родина Icteridae Vigors, 1825 — Трупіалові	

Як зазначено вище, у наведеній латинській і вітчизняній номенклатурі немає винятків у дотриманні принципу уніфікації, тоді як у застосуванні принципу типіфікації певні винятки є в обох номенклатурних системах.

Серед латинських назв родин типіфікаційну неузгодженість бачимо в іменуванні родини Neosittidae, до якої належить єдиний рід *Daphoenositta*. У цій родині раніше виокремлювали ще й рід *Neositta*, назву якого врешті стали вважати молодшим синонімом попереднього роду (Sittella..., 2016). Нинішня назва родини походить від означення скасованого роду, і її не стали змінювати на типіфіковану.

У зв'язку з цим можна зауважити, що у виданні «Handbook of the Birds of the World» для родини Acanthisittidae, яку типіфікувало за родом *Acanthisitta*, вважають можливим вживання й назви-синоніму Xenicidae, тобто з типіфікацією за родом *Xenus*, одного з двох родів цієї родини. Тож у цьому випадку принцип типіфікації не порушено, лише не встановлено остаточної пріоритетності певного роду.

Два інші винятки серед латинської номенклатури стосуються назв рядів. У обох випадках порушено цілісність ланцюжка назв відповідних рангів, який має бути між означенням типового роду і назвою ряду. Так, за родом *Anser* типіфіковано назву підродини Anserinae і назву ряду Anseriformes за відсутності ще однієї проміжної ланки — відповідної родини, бо вказана підродина входить до родини Anatidae. Ще значнішими є розрив називного ланцюжка між рядом Galliformes і родом *Gallus*, від назви якого типіфіковано назву ряду, оскільки цей рід належить до підродини Phasianinae в межах родини Phasianidae.

Отже, деяке порушення принципу типіфікації, що виявляється у пропонованому складі вітчизняних назв надродового рівня і про що йтиметься далі, досі не є неприпустимим і в латинській номенклатурі.

Один з винятків у наведеній номенклатурі зумовлений тим, що у вітчизняній фауні не представлений типовий рід з ряду Procellariiformes — Буревісникоподібні і родини Procellariidae — Буревісникові. Національні назви цих таксонів походять від означення роду *Puffinus* — Буревісник, один з видів якого трапляється в акваторії Чорного моря. У назві типового роду *Procellaria* — Товстодзьобий буревісник також використано належний іменник, але з доданим до нього прикметниковим означенням. Тож цей виняток пов'язаний із ситуаційно-історичними обставинами.

У представленій таблиці 1 бачимо таке: родина Musophagidae — Туракові, хоча в її межах типовим є рід *Musophaga* — Фіолетовий турако, а також класифіковано рід *Touraco* — Турако. Національне означення останнього роду є транскрипцією з латини і запропоновано О. П. Маркевичем та К. І. Татарком (1983). Названі автори використали для іменування вказаної родини означення «бананоїдові», проте воно не відповідає фактичним рисам птахів цієї родини, бо вони бананів не їдять (Фесенко, 2014). У представленій тут вітчизняній назві типового роду також вжито іменник «турако», хоча й із означувальним прикметником, яким знехтувано для утворення назви родини. Узгоджено з назвою родини обрано й означення нижчого рангу: підродина Musophaginae — Турачні.

Подібно вчинено у схожій ситуації, яка стосується родини Neosittidae — Баргелів, про яку згадано вище в описі винятків у латинській номенклатурі. Єдиний у цій родині рід *Daphoenositta* — Чорний баргель певним чином відображає у своїй назві означення нині відміненого роду *Neositta* — Баргель.

Кілька інших винятків у номенклатурі вітчизняної орнітофауни також виникли через суто історично усталену традицію. Серед них родина Tetraonidae — Тетерукові за наявності типового роду *Tetrao* — Глушець, ряд Charadriiformes — Сивкоподібні і родина Charadriidae — Сивкові з типовим родом *Charadrius* — Пісочник, родина Scolopacidae — Баранцеві з типовим родом *Scolopax* — Слуква, ряд Piciformes — Дятлоподібні і родина Picidae — Дятлові з типовим родом *Picus* — Жовна, родина Corvidae — Воронові з типовим родом *Corvus* — Крук.

Вітчизняні назви ряду Charadriiformes і родини Charadriidae усталилися ще тоді, коли до роду *Charadrius*, крім пісочників, включали і сивок (Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962). Таке саме сталося і з національною назвою родини Scolopacidae, бо до роду *Scolopax* раніше зараховували й баранців (Шарлемань, 1938). Нині до роду *Tetrao* часто включають і види, у назвах яких використано іменник «тетерук», а до роду *Corvus* належать види під назвою «ворона». Птахам роду *Picus*, а відповідно ряду і родині, повернуто назву «жовна», яку використовував для них М. Шарлемань (1927). У представленій у цьому дописі таблиці запропоновано типіфіковані синоніми до зазначених назв-винятків. Можливо, у майбутньому ці кілька нововведень замінять нині використовувані традиційні означення.

У одному з випадків довелося обирати між вжитком химерного за змістом слова «яструбиносовині», що утворено від назви типового роду *Surnia* — Яструбина сова, і лаконічною назвою походженням від роду *Athene* — Сич, який разом із попереднім родом належить до однієї підродини. Національні назви обох родів є усталеними. Оскільки досі у вітчизняній науковій літературі не було пояснень стосовно таких випадків, перевагу віддано стислому означенню: підродина Surniinae — Сичині.

Однак повністю уникнути утворення назв вищих таксонів від, наприклад, двокомпонентного, прикладкового іменника або двослівного прикметниково-іменникового означення не можна хоча б з тієї причини, що такі назви для кількох типових родів є цілком усталеними. У таких випадках ні один з двох принципів укладання надродових назв не порушується, утім утворені назви за формою є винятковими. Через усталеність вітчизняних назв типових родів започатковані такі назви вищих таксонів, як родина Haematorodidae — Куликосорокові та родина Troglodytidae — Воловоочкові з родами *Haematopus* — Кулик-сорока і *Troglodytes* — Волове очко відповідно (Фесенко, Бокотей, 2002, 2007).

Уперше запропонованими означеннями цього типу для надродових таксонів є такі: підродина Corythaeolinae — Блакитнотурачні, підродина Asioninae — Вухатосовині, підродина Apalodermatinae — Афротрогонні, підродина Harpactinae — Азіотрогонні, підродина Cerylinae — Строкаторибалоччині, підродина Calyptomeninae — Смарагдорогодзьобні. Утворені вони від відповідних родових назв: рід *Corythaeola* — Блакитний турако, рід *Asio* — Вухата сова, рід *Apaloderma* — Африканський трогон, рід *Harpactes* — Азійський трогон, рід *Ceryle* — Строкатий рибалочка, рід *Calyptomena* — Смарагдовий рогодзьоб.

Можливо, у подальшому буде знайдено однослівні замітники двослівним назвам відповідних типових родів, щоб потім утворити від них звичніші назви вищих таксонів.

Література

- Воїнственський, М. А., Кістяківський, О. Б. Визначник птахів УРСР. — 1-е вид. — Київ, 1952. — 352 с.
 Воїнственський, М. А., Кістяківський, О. Б. Визначник птахів УРСР. — 2-е вид. — Київ, 1962. — 372 с.
 Загороднюк, І. В. Роди звірів східноєвропейської фауни та їх українські назви // Вісник Національного науково-природничого музею НАН України. — 2001. — Вип. 1. — С. 113–132.
 Загороднюк, І., Харчук, С. Називничі засади опису таксономічного різноманіття ссавців Європи // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Лісівництво та декоративне садівництво. — 2011. — Вип. 164, ч. 3. — С. 88–97.

- Марисова, І. В., Талпош, В. С. Птахи України. — Київ : Вища школа, 1984. — 184 с.
- Маркевич, О. П., Татарко, К. І. Російсько-українсько-латинський зоологічний словник : Термінологія і номенклатура. — Київ : Наукова думка, 1983. — 410 с.
- Міжнародний кодекс зоологічної номенклатури. Видання четверте. Ухвалений Міжнародним союзом біологічних наук : Пер. з англ. і фр. — Київ, 2003. — XLIII + 175 с.
- Фесенко, Г. В. Уніфікація українських наукових назв таксонів надродового рівня у класифікації птахів світу // Наукові записки Державного природознавчого музею. — 2008. — Вип. 24. — С. 207–218.
- Фесенко, Г. В. Назви родів у вітчизняному іменуванні птахів світу. Негоробині. Частина 1. // Вісник Національного науково-природничого музею. — 2013. — № 11. — С. 63–86.
- Фесенко, Г. В. Назви родів у вітчизняному іменуванні птахів світу. Негоробині. Частина 2. // Вісник Національного науково-природничого музею. — 2014. — Том 12. — С. 45–70.
- Фесенко, Г. В. Назви родів у вітчизняному іменуванні птахів світу. Ряд Горобцеподібні (Passeriformes). Частина 1. // Вісник Національного науково-природничого музею. — 2015 а. — Том 13. — С. 35–68.
- Фесенко, Г. В. Узгодження форми латинських і українських назв у класифікації птахів // Бранта: Сборник научный трудов Азово-Черноморской орнитологической станции. — 2015 б. — Вып. 18. — С. 7–15.
- Фесенко, Г. В. Назви родів у вітчизняному іменуванні птахів світу. Ряд Горобцеподібні (Passeriformes). Частина 2 // Вісник Національного науково-природничого музею. — 2016. — Том 14. — (у друку).
- Фесенко, Г. В., Бокотей, А. А. Анотований список українських наукових назв птахів фауни України. — 2-е вид. — Київ; Львів, 2002. — 44 с.
- Фесенко, Г. В., Бокотей, А. А. Анотований список українських наукових назв птахів фауни України (з характеристикою статусу видів). — 3-е вид. — Київ; Львів, 2007. — 112 с.
- Шарлемань, М. Словник зоологічної номенклатури. Назви птахів (Проект). — Київ : Держ. вид-во України, 1927. — Ч. 1. — 63 с.
- Шарлемань, М. В. Птахи УРСР. — Київ : Вид-во АН УРСР, 1938. — 266 с.
- Dubois, A. The genus in zoology: a contribution to the theory of evolutionary systematics. — Paris, 1988. — 124 p. — (Mem. Mus. natl. Nat. hist. — Serie A (Zoologie), Tome 140).
- Handbook of the Birds of the World. Ostrich to Ducks / Eds. J. del Hoyo, A. Elliott & J. Sartagal. — Barcelona : Lynx Edicions, 1992. — Vol. 1. — 696 p.
- Handbook of the Birds of the World. New World Vultures to Guinea fowl / Eds. J. del Hoyo, A. Elliott & J. Sartagal. — Barcelona : Lynx Edicions, 1994. — Vol. 2. — 638 p.
- Handbook of the Birds of the World. Hoatzin to Auks / Eds. J. del Hoyo, A. Elliott & J. Sartagal. — Barcelona : Lynx Edicions, 1996. — Vol. 3. — 752 p.
- Handbook of the Birds of the World. Sandgrouse to Cuckoos / Eds. J. del Hoyo, A. Elliott & J. Sartagal. — Barcelona : Lynx Edicions, 1997. — Vol. 4. — 680 p.
- Handbook of the Birds of the World. Barn-owls to Hummingbirds / Eds. J. del Hoyo, A. Elliott & J. Sartagal. — Barcelona : Lynx Edicions, 1999. — Vol. 5. — 760 p.
- Handbook of the Birds of the World. Mousebirds to Hornbills / Eds. J. del Hoyo, A. Elliott & J. Sartagal. — Barcelona : Lynx Edicions, 2001. — Vol. 6. — 590 p.
- Handbook of the Birds of the World. Jacamars to Woodpeckers / Eds. J. del Hoyo, A. Elliott & J. Sartagal. — Barcelona : Lynx Edicions, 2002. — Vol. 7. — 614 p.
- Handbook of the Birds of the World. Broadbills to Tapaculos / Eds. J. del Hoyo, A. Elliott & D.A. Christie. — Barcelona : Lynx Edicions, 2003. — Vol. 8. — 846 p.
- Handbook of the Birds of the World. Cotingas to Pipits and Wagtails / Eds. J. del Hoyo, A. Elliott & D.A. Christie. — Barcelona : Lynx Edicions, 2004. — Vol. 9. — 864 p.
- Handbook of the Birds of the World. Cuckoo-shrikes to Thrushes / Eds. J. del Hoyo, A. Elliott & D.A. Christie. — Barcelona : Lynx Edicions, 2005. — Vol. 10. — 896 p.
- Handbook of the Birds of the World. Old World Flycatchers to Old World Warblers / Eds. J. del Hoyo, A. Elliott & D.A. Christie. — Barcelona : Lynx Edicions, 2006. — Vol. 11. — 798 p.
- Handbook of the Birds of the World. Picathartes to Tits and Chickadees / Eds. J. del Hoyo, A. Elliott & D. A. Christie. — Barcelona : Lynx Edicions, 2007. — Vol. 12. — 816 p.
- Handbook of the Birds of the World. Penduline-tits to Shrikes / Eds. J. del Hoyo, A. Elliott & D. A. Christie. — Barcelona : Lynx Edicions, 2008. — Vol. 13. — 880 p.
- Handbook of the Birds of the World. Bush-shrikes to Old World Sparrows / Eds. J. del Hoyo, A. Elliott & D. A. Christie. — Barcelona : Lynx Edicions, 2009. — Vol. 14. — 894 p.
- Handbook of the Birds of the World. Weavers to New World Warblers / Eds. J. del Hoyo, A. Elliott & D. A. Christie. — Barcelona : Lynx Edicions, 2010. — Vol. 15. — 880 p.
- Handbook of the Birds of the World. Tanagers to New World Blackbirds / Eds. J. del Hoyo, A. Elliott & D. A. Christie. — Barcelona : Lynx Edicions, 2011. — Vol. 16. — 894 p.
- Sittella // Wikipedia. — 2016. — <https://en.wikipedia.org/wiki/Sittella>

Вітчизняна номенклатура надродового рівня птахів світу. — Фесенко, Г. В. — Публікація містить національні назви таксонів вищого рівня у класифікації птахів світу, яку представлено у виданні “Handbook of the Birds of the World”. У цілому наведено назви для 28 рядів, 207 родин та 125 під-родин, значна частина з яких поіменована вітчизняними означеннями вперше. Сучасне вітчизняне

називництво, як і латинська номенклатура, базується на двох головних засадах — принципі уніфікації та принципі типіфікації, які забезпечують достатню зручність у формуванні назв усіх класифікаційних рівнів. В утворенні назв першого із принципів дотримуються беззастережно, тоді як у застосуванні другого принципу є певні винятки в обох системах називництва. Наочним винятком в латинській номенклатурі є назва родини Neosittidae, яка не типіфікована за назвою роду *Daphoenositta*, єдиного у цій родині. Схожі винятки трапляються й у вітчизняній номенклатурі, що зумовлено головним чином традиціями вжитку певних назв, пов'язаними з попередніми уявленнями про належність деяких видів птахів до тих чи інших родів. Усі ці винятки детально обговорено, і в деяких випадках запропоновано типіфіковані синонімічні назви як заміна традиційним нетипіфікованим.

Ключові слова: українська номенклатура птахів, назви надродового рівня, орнітофауна світу.

Адреса для зв'язку: Г. В. Фесенко; Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України; вул. Богдана Хмельницького, 15, Київ, 01601 Україна; e-mail: h.fesenko@gmail.com